

**ИЗБОРНОМ ВЕЋУ
ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

**ИЗЈАШЊЕЊЕ КОМИСИЈЕ ПО РЕШЕЊУ
ВЕЋА НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА
БРОЈ 612-1602/5-26,
КОЈИМ СУ УСВОЈЕНЕ ЖАЛБЕ ДР ВУКАШИНА МИЛИЋЕВИЋА**

Поступајући по Решењу Већа научних области друштвено-хуманистичких наука Универзитет у Београду, донетом на седници одржаној 26. јануара 2026. године, којим је (1) усвојена жалба кандидата др Вукашина Милићевића бр. 612-1602/4-26 од 16. јануара 2026. године на одлуку Изборног већа Православног богословског факултета Универзитета у Београду бр. 0104-693/3 од 25. децембра 2025. године и поништена наведена одлука, као и којим је (2) усвојена жалба кандидата бр. 0205-579/1 од 25. новембра 2025. године на одлуку Изборног већа бр. 0104-416/4 од 18. септембра 2025. године, која је исто поништена, и предмет враћен првостепеном органу на поновно одлучивање, Комисија даје следеће изјашњење ради поступања по упутствима другостепеног органа.

Полазећи од разлога наведених у образложењу Решења, а посебно од става другостепеног органа да је потребно дати оцену резултата научноистраживачког рада у складу са чланом 74 став 12 Закона о високом образовању, као и да је у досадашњем поступку било потребно јасније образложити (а) вредновање свих законом предвиђених елемената и (б) разлоге због којих је питање припадности радова ужој научној области Систематска теологија било нужно и одлучујуће за исход, Комисија у наставку изјашњења излаже одговоре управо у том оквиру.

При оцени да ли одређени рад припада ужој научној области Систематска теологија, Комисија не полази од саме чињенице да се у раду јављају теолошки појмови, библијски или патристички мотиви, црквена тематика, православни контекст или општа богословска перспектива. Такви елементи могу бити присутни и у радовима из других богословских и сродних научних области. За оцену припадности ужој научној области пресудни су преовлађујући предмет рада, доминантни методолошки поступак, структура аргументације и научни допринос који рад остварује. Рад се може сматрати радом из уже научне области Систематска теологија онда када је његов примарни циљ систематско-богословска, догматска, етичка, христолошка, тријадолошка, еклисијолошка, антрополошка или есхатолошка анализа, а не онда када се теолошки мотиви примењују превасходно у социолошком, психолошком, културолошком, историјском, филолошком, патролошком или практично-богословском оквиру.

У погледу навода жалиоца да постоје још два рада која „нису поменута“ у одлуци Изборног већа од 25. септембра 2024. године, као и примедбе на наводну „недоследност“ у одлучивању, **Комисија најпре указује на оквир и предмет**

поновног поступања. У свом последњем Изјашњењу, које је усвојено на Већу Факултета а на које се Жалба кандидата др Вукашина Милићевића бр. 612-1602/4-26 од 16. јануара 2026. године, на одлуку бр. 0104-693/3 од 25. децембра 2025. године односи, Комисија је експлицитно навела да је другостепени орган нарочито истакао „околност да је став Комисије о наведеним радовима кључно допринео формирању негативног реферата“, те је Комисија, следствено томе, сматрала да је у поновном поступку „неопходно бавити се само оценом радова кандидата“ који су наведени као кључни за испуњеност прописаних минималних услова за поновни избор у звање доцента, и да „од оцено ових радова зависи испуњеност или неиспуњеност прописаних минималних услова“. У истом акту Комисија је додатно појаснила да се неће поново бавити ни радом „Ангелска дијастема“ (за који је већ дала оцену да спада у ужу научну област Систематска теологија), „као ни других радова кандидата од чијег вредновања не зависи испуњеност прописаних услова за поновни избор“.

Управо позитивна оцена рада „Ангелска дијастема?“ показује да Комисија не искључује *a priori* могућност да рад који полази од патристичке грађе припада ужој научној области Систематска теологија. Одлучујуће није то да ли се рад бави патристичким аутором, библијским мотивом, литургијском темом или савременим друштвеним питањем, већ начин на који се та грађа користи, као и то да ли је доминантни предмет рада систематско-теолошка анализа или нека друга врста истраживања. Стога нема недоследности у томе што је један рад који користи патристичку грађу сврстан у ужу научну област Систематска теологија, док други радови, чији су преовлађујући предмет и метод другачији, нису тако оцењени.

Из наведеног следи да чињеница да поједини радови (укључујући и оне на које се жалилац сада позива) нису били предмет појединачне анализе у овом последњем изјашњењу Комисије **не може сама по себи бити интерпретирана као „недоследност“**, нити као доказ да је Веће Факултета примењивало различите критеријуме. Разлог је једноставан: у поновном поступку Комисија је, у складу са упутством и нагласком другостепеног органа, фокусирала образложење на радове који су означени као кључни за исход, јер управо њихова оцена одређује да ли су испуњени прописани минимални услови за избор у звање доцента.

У погледу навода жалиоца да је Веће Факултета у неким другим поступцима избора у звање наводно примењивало другачије критеријуме, Комисија указује да такви наводи не могу бити одлучујући за овај поступак. Предмет овог изјашњења није преиспитивање ранијих поступака избора других кандидата, нити оцена евентуалне доследности или недоследности раније праксе органа Факултета, већ утврђивање да ли кандидат у овом конкретном поступку испуњава услове конкурса за избор у звање доцента за ужу научну област Систематска теологија. Чак и када би у ранијој пракси постојале разлике у начину вредновања, то не би могло створити основ да се у овом поступку занемаре важећи нормативни услови и стручни критеријуми који се односе на ужу научну област за коју је конкурс расписан.

Жалиоц наводи да радови „Свети Григорије Ниски и учење о нествореним енергијама“ (М63) и „Догматски формализам и (друге) еклисиолошке јереси“ (М63) „по методу, садржају и интенцији“ одговарају радовима „Ангелска дијастема?“ и „Горгонија“, не може бити прихваћен као релевантан закључак без конкретне анализе наведених радова, јер се припадност ужој научној области не утврђује путем аналогија или етикета, већ на основу стварног преовлађујућег предмета и методологије сваког појединачног рада. У том смислу, Комисија у последњем изјашњењу није ни могла да „понови“ оцену за радове који нису унети у корпус радова за које је изричито наведено

да од њиховог вредновања зависи испуњеност минималних услова у овој фази поступка.

Ради потпуне јасноће, Комисија посебно истиче да радови категорије М63 могу бити релевантни за посебан услов који се односи на саопштени рад на научном скупу, али не могу заменити други, овде одлучујући минимални услов који се односи на један рад категорије М20 или три рада категорије М51 из научне области за коју се кандидат бира. Због тога евентуална оцена радова М63 као радова који имају богословску или чак систематско-теолошку релевантност не би могла отклонити недостатак у погледу оних радова чије је вредновање одлучујуће за испуњеност наведеног минималног услова.

Најзад, у делу у коме жалилац износи тврдњу о наводној „недоследности“ у одлучивању, тако што се позива на претпостављену праксу у неким ранијим/другим поступцима избора у звање на Факултету (у смислу да се, наводно, у појединим ранијим случајевима није инсистирало на критеријуму припадности радова ужој научној области, већ је било довољно да радови испуњавају формалне критеријуме, нпр. категорију рада), Комисија указује да такви наводи **не могу бити предмет разматрања у овом поступку**, нити спадају у мандат Комисије. Мандат Комисије је да, на основу приложене документације и важећих критеријума, изради реферат и да стручну оцену у *конкретном* поступку избора за *конкретну* ужу научну област, те да образложи своје становиште у односу на радове и друге релевантне елементе вредновања кандидата у овом предмету. Упоредивање са другим, ранијим поступцима, туђим кандидатима или ранијим одлукама органа Факултета, као и вредновање евентуалних разлика у пракси, не представљају релевантну чињеницу за утврђивање испуњености услова у овом предмету, нити је Комисија овлашћена да о томе даје оцене. Комисија стога остаје при ставу да се одлука у овом поступку мора заснивати искључиво на оценама и чињеницама утврђеним у овом предмету, применом истих нормативних услова и стручних критеријума који важе за избор у ужу научну област за коју је конкурс расписан.

У вези са наводом жалиоца да раду „Од културе дијалога ка дијалогској култури: теологија, култура и медији“, *Култура* 160 (2018), 81–96 (М51), „припада област контекстуалне теологије“ и да рад „представља покушај да се култури дијалога да, са тачке гледишта православне теологије, догматски основ“, потребно је разјаснити да ни означавање рада као „контекстуалне теологије“, нити тврдња да рад има „догматски основ“, саме по себи не значе да рад по свом **преовлађујућем предмету и методолошком оквиру** спада у ужу научну област Систематске теологије која је предмет конкурса. Комисија је у раније усвојеном изјашњењу управо из тог разлога приступила садржинској анализи рада и закључила да рад **превасходно припада** другом научном пољу: наведено је да „више припада Хришћанској социологији... а не области Систематске теологије“, уз образложење да је тежиште текста на питањима културе дијалога, медија и друштвеног контекста, док се теолошке категорије користе у функцији практичног вредновања и контекстуалне примене, а не као предмет систематско-догматске, концептуално разрађене анализе унутар систематско-теолошких *locus*-а.

Другим речима, Комисија није спорила да рад полази из православне теолошке перспективе, нити да може садржати одређене догматске претпоставке. Спорно је, међутим, да ли је у конкретном раду систематско-теолошко разлагање (по обиму и научној „тежини“) **централни циљ и носећи метод**, или је систематско-теолошка раван секундарна у односу на доминантно културолошко/социолошко и комуниколошко усмерење текста. Пошто је Комисија већ образложила да је у овом раду доминантан управо потоњи приступ, остаје при ставу да се наведени рад,

независно од етикете „контекстуално“ и независно од постојања теолошких полазишта, не може сматрати радом из уже научне области Систематске теологије у смислу услова конкурса и критеријума вредновања научних резултата релевантних за избор. Надаље, „догматски основ“ је претпоставка готово свих радова из теологије, па би прихватање оваквог критеријума за сврставање неког рада у ужу научну област систематска теологија само по том основу, водило сврставању готово свих радова из теологије управо у ову област, што би било методолошки и нормативно неодрживо.

У односу на навод жалиоца да се за рад „Religion and National/Ethnic Identity – Theological and Contextual Positions in Orthodoxy“, у зборнику *Balkan Contextual Theology: An Introduction* (Routledge, 2022, 30–44; M13) „само констатује“ да не спада у ужу научну област Систематска теологија (уз напомену да је „у претходној одлуци“ био сврстан у социологију религије), као и да се „већ из самог назива зборника види“ да је реч о „контекстуалној теологији“, треба указати да овакво резоновање меша **назив/едицијски оквир** публикације са **методолошком и тематском природом конкретног рада**, што је у поступку избора у звање пресудно.

Најпре, није тачно да је у изјашњењу Комисије дата пука констатација без разлога. Комисија је, напротив, дала **опширан приказ садржаја** рада и јасно идентификовала да је његово тежиште превасходно у историјско-социолошком и идеолошком разматрању феномена етнорелигијског национализма и односа религијског и националног идентитета, док је „теолошки“ део ограничен и квантитативно мали у односу на целину. Управо на тој основи Комисија је формулисала стручни закључак да „у раду изостају анализе које методолошки и тематски одговарају ужој научној области Систематске теологије“, те да се аутор теолошком анализом бави „само на кратком делу текста“, због чега рад не може бити сврстан у ужу научну област Систематске теологије.

Даље, жалиочев аргумент да се „из назива зборника види област“ није методолошки прихватљив критеријум за класификацију рада у поступку избора. Едицијски оквир (назив зборника, тематски фокус уредника, па чак и општи појам „контекстуална теологија“) може бити **информативан**, али не може заменити анализу тога (1) шта је **централни предмет** рада и (2) који је **доминантни метод** у раду. У конкретном случају, и сама Комисија је показала да се у „теолошком“ делу рада жалилац „кратко осврће“ на одређене тезе (нпр. еклисиолошку перспективу „националних цркава“), али се потом „брзо враћа“ социолошким и историјским питањима, при чему је теолошка анализа сразмерно ограничена.

Стога се не може прихватити као меродавно позивање на то да је „контекстуална теологија“ последњих деценија у фокусу појединих систематичара: чак и ако је нека дисциплина/поље легитимно у ширем богословском хоризонту, то не значи да сваки рад објављен у том оквиру, нити сваки рад који користи теолошку терминологију, по нужности припада ужој научној области Систематске теологије у смислу конкурса. Коначно, навод да је рад „раније био сврстан у социологију религије“, а да је сада „само констатовано“ да не спада у систематику, не мења суштину. Комисија је и у поновном изјашњењу јасно показала да је **преовлађујући карактер текста** историјско-социолошки/идеолошки, а не систематско-теолошки, те да из тог разлога рад не може послужити као доказ испуњености услова „радови из уже научне области за коју се бира“. На концу, главно питање није којој ужој научној области рад припада, већ да ли припада ужој научној области Систематска теологија.

У вези са радом „Fraternity in Humanity and Global Mental Health“, *Psychiatria Danubina* 33/4 (2021), 862–866 (SCImago Q3 = M24), потребно је разјаснити две ствари: (а) шта је предмет спора у овом поступку и (б) шта је Комисија у писаном, усвојеном акту заиста оценила.

Прво, жалиочев навод да се рад „заснива на елаборацији питања ‘демонизованости’ на основу релевантних новозаветних и патристичких текстова, као и савремених антрополошких студија“, не доводи сам по себи до закључка да се ради о раду из уже научне области Систематске теологије. У поступку избора није одлучујуће да ли рад *помиње* новозаветне/патристичке текстове или користи теолошку терминологију, него да ли је **преовлађујући предмет и методолошки оквир** рада систематско-теолошки (догматско-концептуална анализа унутар систематско-теолошких *locus*-а), или је рад по својој природи и структури превасходно интердисциплинаран/примењен, са нагласком на психолошко-пастирски или социо-антрополошки контекст. Управо на основу тог проверљивог критеријума Комисија је у претходном изјашњењу овај рад сврстала у пастирску психологију (Практично богословље), уз образложење које је засновано на анализи метода и тематског фокуса рада.

Сходно наведеном, приговор жалиоца у овом делу не погађа суштину: питање није да ли рад има „теолошке“ елементе, већ да ли је рад по свом доминантном предмету и методологији рад из уже научне области Систематске теологије. Комисија је тај нормативно релевантан критеријум већ применила и образложила, те се остаје при ставу да наведени рад, независно од појединих библијско-патристичких ослонаца у аргументацији, превасходно припада пољу пастирско-психолошке/примењене тематике (Практично богословље), а не систематско-теолошком научном профилу који је предмет конкретног конкурса.

У вези са приговором жалиоца који се односи на рад „Горгонија“, *Наслеђе*, 53 (2022), 311–324 (M23), у коме жалилац истиче да је „у фокусу литургијска теологија Григорије Богослов“ и поставља питање „на који начин је рад наведеног теолога ирелевантан за Систематску теологију“ и „на чему се заснива тврдња да је литургијска теологија ирелевантна за Систематску теологију“, потребно је најпре отклонити једну погрешну претпоставку. Комисија **није** изнела став да је „литургијска теологија“ као таква ирелевантна за Систематску теологију, нити је изнела став да је богословска мисао Светог Григорија Богослова „ирелевантна“ за Систематску теологију. Напротив, Комисија је у поновном изјашњењу јасно разграничила **предмет и метод** конкретног рада од опште релевантности аутора/теме за систематско богословље, и управо на тој основи га методолошки сврстала у другу област. Наиме, у односу на наведени рад Комисија је изричито навела да рад представља значајан допринос у егзегетском преиспитивању и да је „фокус превасходно усмерен на филолошку и историјску анализу текста“, те га је из тих разлога **методолошки сврстала у област Патристике**, уз напомену да се „питања из домена Систематске теологије тек узгредно разматрају“. Комисија је додатно прецизирала да је у раду примарно примењен историјско-критички приступ и филолошка анализа, док се аналитичко-синтетички (систематско-теолошки) приступ јавља тек ограничено, односно тек у закључку. Коначно, Комисија је недвосмислено закључила да је квантитативно и квалитативно, систематско-теолошки аспект присутан тек маргинално, углавном у уводу и закључку, што није довољно да се рад сврста у ужу научну област Систематске теологије.

Сходно наведеном, жаличево постављање питања „на који начин је рад наведеног теолога ирелевантан“ почива на логичком померању тезе: предмет оцене Комисије није „релевантност Григорија Богослова“ за систематску теологију (што је у начелу неспорно), него **припадност конкретног рада** ужој научној области по његовој преовлађујућој методологији и истраживачком циљу. Чињеница да се рад бави патристичким аутором који је важан за систематску теологију, или да се у раду додирују мотиви који могу имати систематско-теолошки значај (укључујући и литургијску теологију), сама по себи не доводи аутоматски до закључка да је

конкретан научни рад систематско-теолошка студија. У поступку избора, Комисија је дужна да утврди да ли у конкретном раду систематско-теолошка анализа представља **средишњи, носећи** део аргументације, или је, као што је овде образложено, систематско-теолошки аспект секундарно присутан, док је тежиште рада на егзегетској, филолошкој и историјској анализи. Управо зато Комисија није „прогласила литургијску теологију ирелевантном“, већ је констатовала да је у конкретном раду литургијско/богословско повезивање присутно ограничено и узгредно у односу на доминантну методологију и основни истраживачки поступак, што је и једини проверљив основ за методолошко сврставање рада у поступку избора у звање. Надаље, уколико би се прихватило становиште жалиоца да сваки рад који се бави литургијским темама или појединим личностима значајним за теологију аутоматски спада у ужу научну област Систематска теологија, онда би, по тој логици, сваки рад из ужих научних области Патристика/Патрологија и Литургика аутоматски био и рад из уже научне области Систематска теологија, што би укинуло стварну разлику између ужих научних области и било методолошки неодрживо.

У погледу навода жалиоца да Изборно веће Православни богословски факултет Универзитета у Београду и Комисија „један број текстова приказују као патролошке студије које нису у вези са Систематском теологијом“, као и у погледу аргумента којим жалилац то поткрепљује позивајући се на рад „Ангелска дијастема?“, Богословље 77/1 (2018), 139–151 (М51), најпре је нужно разјаснити чињенично стање. Наиме, Комисија у свом поновном изјашњењу није заузела став да се рад „Ангелска дијастема?“ „мора сврстати у област Патрологије“, већ је, напротив, изричито констатовала да наведени рад спада у ужу научну област Систематска теологија, те је управо из тог разлога оценила да „није потребно да се поново бави анализом овог рада“ **у оквиру поновног поступања, које је било усмерено на радове чије вредновање одлучује о испуњености минималних услова за поновни избор.**

У Решењу такође стоји да: "Жалилац поново иаводи и издвојено мишљење члана Комисије, проф. др Миланка Говедарице, у коме се наводи да „ужа паучна област Систематске теологије, баш као и ужа научна област Опште филозофије, којој припадају научни радови не може се по свом предмету строго разграничити од сродних посебних научних области. У том смислу не делим новоформирано мишљење Комисије да најквалитетнији радови др Милићевића (категорисани као М13, М23 и М24) не припадају и ужој научној области Систематске теологије.“

Иако је неспорно да поједине научне дисциплине имају додирне зоне и да се у научноистраживачкој пракси јављају интердисциплинарни радови, то не укида обавезу да се у поступку избора у звање примени појам „ужа научна област“ **као нормативна категорија** која има конкретну функцију у систему високог образовања (организација наставе, обезбеђивање компетентног извођења наставе и научног развоја области, као и обезбеђење квалитета у складу са акредитационим захтевима и стандардима НАТ-а). Управо зато што границе у науци могу бити порозне, поступак избора *мора* да почива на **проверљивим и образложеним критеријумима разврставања**, а не на општој тврдњи да се једна научна област „не може строго разграничити“ од друге. У супротном, сам појам уже научне области био би лишен смисла, а нормативни услов „радови из научне области за коју се бира“ не би био примењив у пракси, што би довело до произвољности у одлучивању и фактичког укидања стандарда избора.

Комисија је у конкретном предмету управо дала такво, тражено образложење: за сваки од спорних радова показано је да **преовлађујући предмет и методолошки оквир** припадају другим ужим областима (а не Систематској теологији), при чему је више пута наглашено да **само присуство теолошких појмова или „теолошког угла“ није довољно за сврставање рада у систематско-теолошку област**, ако је тежиште

текста социолошко, комуниколошко, психолошко-пастирско, историјско-идеолошко или филолошко-егзегетско.

С тим у вези, издвојено мишљење проф. др Миланка Говедарице, остаје на нивоу **опште тезе** о немогућности строгог разграничења научних области, али не даје оперативне критеријуме нити полемише са конкретним, појединачним разлозима Комисије за сваки рад (предмет, доминантна методологија, место и обим систематско-теолошке анализе у структури текста). Другим речима, чак и ако се прихвати да постоје „гранични“ радови, **то не значи да се сваки рад који се тематски дотиче религије или користи теолошку терминологију *ipso facto* може сматрати радом из уже научне области Систематске теологије.** Напротив, у поступку избора се мора утврдити да ли је систематско-теолошки предмет и метод **суштински и преовлађујући**, јер је то једини начин да се обезбеди да избор у конкретну ужу научну област не буде формалан, већ стварно заснован на научној компетенцији кандидата за област за коју се бира. Управо то и јесте била интенција Већа Факултета и разлог због кога жалиоц није изабран у звање доцента.

Ради отклањања сваке недоумице у погледу вредновања свих законом предвиђених елемената, Комисија истиче да у овом поступку нису занемарени резултати образовног и педагошког рада кандидата, његово ангажовање у настави, учешће у раду Факултета, допринос академској и широј заједници, као ни активности у погледу развоја наставе и других делатности високошколске установе. Ти елементи су у досадашњем реферату и изјашњењима наведени и вредновани, а у појединим аспектима и позитивно оцењени. Међутим, њихова позитивна оцена не може заменити неиспуњеност обавезног минималног услова који се односи на научноистраживачке резултате из уже научне области за коју се кандидат бира. Комисија зато не заснива свој негативни став на негирању педагошког, наставног или институционалног ангажовања кандидата, већ на оцени да корпус радова који је одлучујући за испуњеност минималног научног услова није довољан у погледу припадности ужој научној области Систематска теологија.

У Решењу такође стоји: „Најзад, нема аргумената због чега је бављење само и искључиво ужом научном облашћу, и ниједном другом, било нужно и одлучујуће да Комисија закључи, а Веће донесе одлуку да се жалилац не изабере у звање доцента.“ У одговору на ову примедбу истичемо следеће: Наиме, полазна нормативна премиса је да се у овом поступку **не врши “општи” избор у звање доцента**, већ **избор у звање наставника за конкретну ужу научну област** утврђену општим актом установе, јер Закон о високом образовању изричито везује конкурс за „уже научне, стручне, односно уметничке области“. (ЗВО, чл. 75). Отуд и обавеза да се у реферату/одлуци цене сви елементи наведени у чл. 74 ст. 12 ЗВО (образовни и научноистраживачки/уметнички рад, развој наставе и других делатности, педагошки рад, подмладак) не значи да су ти елементи **међусобно заменљиви** или да позитивна оцена по појединим елементима може надокнадити изостанак онога што је суштина конкурса – да научни резултати кандидата буду релевантни за област за коју се бира. (ЗВО, чл. 74 ст. 12). Напротив, сам Закон, када конкретизује услове за напреднија наставничка звања, показује да се научна компетентност и научни учинак нормативно мере у оквиру уже научне области, јер као услове наводи радове „од значаја за развој науке, у ужој научној области“ и уџбеник/монографију „за ужу научну област за коју се бира“; то јасно потврђује да „ужа област“ није споредна околност, него правно релевантан оквир за оцену научних резултата релевантних за избор. (ЗВО, чл. 74). Додатно, ова логика је подупрта и акредитационим стандардима: у Правилнику о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма (НАТ, пречишћен текст), у оквиру Стандарда 9 („Наставно особље“) изричито се захтева да наставник, ради извођења наставе на

студијском програму, има најмање пет репрезентативних референци из образовно-научне области у којој изводи наставу. Самим тим, избор наставника за ужу област не може бити утемељен на корпусу радова који по својој методологији и предмету не припадају ужој научној области из које наставник треба да изводи наставу, јер би се тиме подривала управо она веза компетентности и области коју стандарди квалитета претпостављају и траже да буде документована. (НАТ, Правилник – пречишћен текст, Стандард 9, упутства). Сагласно томе, и када су остали елементи из чл. 74 ст. 12 ЗВО вредновани и када је констатовано да су у релевантном делу испуњени, одсуство релевантног научног учинка у ужој научној области за коју је конкурс расписан представља **дефект који је по природи ствари одлучујући** за исход избора, јер у супротном предмет конкурса више не би био избор у конкретној ужој области, него фактички избор у звање без везе са областима за које установа има потребе и за које мора да обезбеди нормативно доказиву стручну и научну компетентност. (ЗВО, чл. 75; ЗВО, чл. 74 ст. 12).

Имајући у виду све изнете чињенице и разлоге, Комисија остаје при стручном ставу да су у поступку вредновања кандидата размотрени и оцењени сви елементи из члана 74 став 12 Закона о високом образовању, укључујући резултате образовног рада, ангажовања у развоју наставе и других делатности установе, резултате педагошког рада и допринос обезбеђивању научно-наставног подмлатка, при чему је констатовано да кандидат у релевантном делу испуњава ове елементе.

Овим се не оспорава научна, богословска или шира академска вредност наведених радова, нити се тврди да они немају никакву релевантност за богословље у ширем смислу. Оцена Комисије односи се искључиво на питање да ли ти радови, по свом преовлађујућем предмету, методологији и научном доприносу, могу бити признати као радови из уже научне области Систематска теологија у смислу конкретног конкурса и прописаних минималних услова за избор у звање.

Истовремено, Комисија остаје при закључку да у корпусу радова које је кандидат у овом поступку истакао као научноистраживачке резултате релевантне за избор, преовлађују радови који по предмету и методологији не припадају ужој научној области Систематска теологија, већ другим областима (попут Практичног богословља/пастирске психологије, хришћанске социологије, социологије религије, историјско-филолошких и патристичких студија), док је систематско-теолошки аспект у њима присутан ограничено и секундарно, што није довољно да би се ти радови квалификовали као радови из уже научне области за коју је конкурс расписан. Полазећи од тога да се избор у звање наставника врши за конкретну ужу научну област, те да се услов релевантности научних резултата за ту област не може заменити позитивном оценом других елемената рада наставника, Комисија сматра да кључни услов који се односи на научноистраживачки рад у ужој области Систематска теологија није испуњен у мери која би оправдала позитиван исход поступка. Сагласно наведеном, Комисија предлаже да Изборно веће Факултета, у поновном поступку, донесе одлуку у складу са овако образложеним стручним налазима и правним оквиром поступка.

Потребно је да се осврнемо и на следеће; наиме, жалиоц наводи како „Нико од чланова Изборног већа Православног богословског факултета није тражио од двојице својих колега да образложе зашто су променили своје раније мишљење у вези са облашћу за коју би, на основу својих звања, требало да су стручни. при чему је до те нагле промене мишљења дошло **без било каквих аргументованих писаних приговора** током трајања увида јавности ијји чега томе сличног“. Међутим, овај приговор не узима у обзир чињеницу да је Комисија поступала управо по решењу Већа научних области друштвено-хуманистичких наука од 21. маја 2024. године број: 612-

1602/2-24 МЦ, у коме је изричито наведено да „Комисија посебно треба да обрати пажњу на примедбе на реферат које су наведене током дискусије са седници Изборног већа Факултета одржаној 8. марта 2024. године“.

Дакле, **Комисија је била директно позвана од стране Већа научних области друштвено-хуманистичких наука да се изјасни о примедбама које су изнете у дискусији на седници Већа Факултета**, што је и учињено. Будући да су примедбе изнесене на седници Већа Факултета биле **једногласно усвојене**, Комисија је са дужном пажњом приступила њиховом разматрању и у највећој мери их прихватила као основане. Тврдња жалиоца да промена мишљења чланова Комисије о припадности радова ужој научној области није у складу са њиховим компетенцијама није прихватљива. Комисија је управо на основу налога другостепеног органа поново размотрила примедбе изнете у дискусији на седници Изборног већа, па је, након поновне стручне анализе, могла да измени или прецизира своју ранију оцену. Супротно становиште би значило да стручна расправа и накнадно преиспитивање аргумената не могу довести до промене става, што није у складу са природом академског поступка вредновања. **С тим у вези истичемо и да је, и након издвојеног мишљења, професор Говедарица прихватио да буде члан још једне Комисије за избор у звање на Православном богословском факултету, и то на групи за Систематско богословље, што свакако не би био случај да на Факултету влада „цензура“ неких њених сила.**

Будући да је Комисија уважила аргументе које је Веће Факултета једногласно усвојило, бесмислено би било очекивати да Веће пита чланове Комисије како је дошло до њихове „нагле промене мишљења“, пошто до исте није дошло „нагло“ већ је била заснована на аргументованој расправи која је на Већу Факултета вођена. Приговор жалиоца да је Комисија изнела своје мишљење без „било каквих аргументованих писаних приговора током трајања увида јавности или чега томе сличног“ је неосновано, пошто је Комисија, како смо навели, поступала управо по решењу Већа научних области друштвено-хуманистичких наука од 21. маја 2024. године, које је од Комисије захтвало изјашњавање о примедбама које су изнесене „у дискусији“.

Жалилац такође наводи да се Веће Факултета „на озбиљне поцедуралне преступе које сам у Жалби номенуо (статус проф. др Златка Матића као тзв. члана-заменика Комисије за оцену приступног предавања) није чак ни осврнуло“.

Међутим, Веће Факултета је усвојило Изјашњавање Комисије која је поступала по решењу Већа научних области друштвено-хуманистичких наука од 21. маја 2024. године број: 612-1602/2-24 МЦ, а у том изјашњавању је наведено следеће:

„У поступку избора доцента за ужу научну област Систематска теологија, одржано је и приступно предавање, у складу са важећим универзитетским прописима. Према Одлуци о извођењу приступног предавања на Универзитету у Београду (од 22.09.2016.), у члану бр. 2. стоји: „Оцену приступног предавања врши Комисија за писање реферата о пријављеним кандидатима за избор у звање наставника....“ Према Измени и допуни ове Одлуке (од 16.10.2017.), мења се претходна Одлука у члану 2. и гласи: “Оцену приступног предавања врши Комисија за оцену приступног предавања, коју именује декан факултета, а која је, по правилу, у истом саставу као и Комисија за писање реферата...“ (што је и овде био случај.)

Приступно предавање у конкретном случају било је заказано за 7.11.2023. године (објављено на Сајту и огласној табли Факултета 8 дана пре одржавања). **Како је један члан Комисије за писање Реферата (проф. др Игнатије Мидић) имао смртни случај члана породице уочи одржавања приступног предавања, а управо ради поштовања рокова у поступку избора у звање прописаних законом и другим прописима Универзитета и Факултета, декан је донео одлуку број 0205-114/8 од**

6.11.2023. године о образовању Комисије за оцену приступног предавања у којој се констатује да се мења један члан Комисије (уместо др Игнатија Мидића одређује се др Златко Матић, ванредни професор овог Факултета из научне области Систематска теологија).

Према томе, овај приговор је неоснован у целости, јер се овде не ради о постојању чланова и заменика чланова Комисије, већ о замени једног одсутног члана, из већ наведеног разлога.“

Није дакле тачно да на наводне „озбиљне процедуралне преступе“ Веће Факултета није одговорило. Управо супротно, Веће је у одговору показало да никаквих „процедуралних преступа“ није било.

Жалилац наводи да се Систематско богословље на Православном богословском факултету изводи и као група предмета, те истиче да је као наставник био ангажован на предметима **Хришћанска етика (са аскетиком), Онтологија и етика (мастер) и Патристичка космологија** (докторске студије), из чега закључује да су „строге“ примедбе о дисциплинарном одређењу његових радова бесмислене. Међутим, већ сама структура и исходи наставе показују да **сви наведени предмети, укључујући и предмет Патристичка космологија, методолошки и садржајно припадају ужој области Систематског богословља**, без обзира на термилошки облик назива. Тако се у **Силабусу предмета Патристичка космологија**, у делу који се односи на исход предмета, изричито наводи да ће студенти „**један од кључних догмата, учење о стварању, сагледати с обзиром на целину догматског предања, као и с обзиром на општи идејни контекст у којем је ово учење артикулисано**“, што недвосмислено упућује на догматско-систематски циљ и поступак, док „патристичко“ у називу указује пре свега на корпус извора и сведочанстава којима се та догматска тема обрађује.

Дакле, није проблем у томе што се жалиоц позива на патристичке ауторе као извор и темељ православног систематског богословља, али јесте проблем ако је „фокус превасходно усмерен на филолошку и историјску анализу текста“, на шта је раније указано.

Дакле, наставно ангажовање, чак и на предметима који не припадају одређеној Групи, не може само по себи бити довољан основ да се у изборном поступку елиминише питање припадности радова кандидата конкретној научној области за коју је конкурс расписан. А овде чак ни то није случај, пошто сви предмети које је кандидат предавао припадају Систематском богословљу. У овом поступку одлучујуће је да ли радови које кандидат истиче као релевантне, по свом преовлађујућем предмету и методологији, припадају ужој научној области за коју је конкурс расписан, док организационо-наставни оквир и називи предмета могу бити контекст, али не и замена за оцену самих радова.

У Решењу Већа научних области друштвено-хуманистичких наука такође стоји: „Реферат Комисије и одлука Изборног већа Факултета почивају претежно на једном (једином) аргументу да радови жалиоца нису из уже научне области за коју се бира, и да при том нису цењени остали елементи рада наставника, нпр. резултати образовног и нагажовања у развоју наставе (из жалбе се види да је писао радове који се односе управо на предмете које му је Факултет поверио да на њима држи наставу и сл.). Најзад, нема аргумената због чега је бављење само и искључиво ужом научном облашћу, и ниједном другом, било нужно и одлучујуће да Комисија закључи, а Веће донесе одлуку да се жалилац не изабере у звање доцента“.

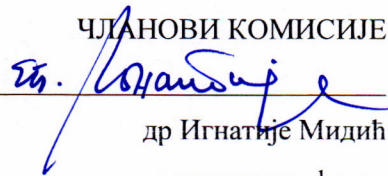
Иако је на већину овде изнесених примедби већ одговорено, поново истичемо следеће: у поступку избора у звање доцента за конкретну ужу научну област, **најпре морају бити испуњени прописани минимални услови**, који по својој природи представљају праг (услов *sine qua non*) за позитиван исход. **Ти услови, између**

осталог, подразумевају да кандидат има довољан број научних радова управо из уже научне области за коју се бира. Остали елементи рада наставника (образовни рад, ангажовање у развоју наставе и других делатности, педагошки рад и др.) јесу узети у обзир и вредновани, али они нису међусобно заменљиви са основним условом који се односи на научноистраживачке резултате релевантне за ужу научну област избора. Другим речима, позитивни резултати у другим сегментима рада не могу надоместити недостатак у испуњености минималног услова који се тиче научних радова из уже научне области, јер би се тиме предмет конкурса фактички изменио.

Такође, навод да је кандидат писао радове „који се односе на предмете које му је Факултет поверио да на њима држи наставу“ чињенично не стоји. Поново истичемо да **Факултет кандидату није поверио извођење наставе ни на једном предмету изван уже научне области Систематска теологија; отуда се ни из наставног ангажовања не може изводити теза да је у конкретном поступку било оправдано „премошћавање“ услова који се тиче научних радова из уже области.** Сагласно томе, питање уже научне области није „једини аргумент“ у смислу произвољно изабраног разлога, него нормативно одлучујући оквир избора, у коме тек након утврђења испуњености минималних услова може доћи до пуне тежине вредновање осталих елемената рада наставника - али без могућности да они замене оно што је конкурсом и прописима постављено као неопходан услов.

Комисија предлаже да Изборно веће Факултета, у поновном поступку, донесе одлуку у складу са овако образложеним стручним налазима и правним оквиром поступка.

ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ

др Игнатије Мидић

редовни професор

Православног богословског факултета

Универзитета у Београду у пензији

др Александар Ђаковац

редовни професор

Православног богословског факултета

Универзитета у Београду